

Munich Personal RePEc Archive

Current trends in the structure and dynamics Romania's fiscal levies

Argesanu, Nicolae Razvan

"Alexandru Ioan Cuza" University, Iasi

15 July 2011

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/49854/>
MPRA Paper No. 49854, posted 09 Nov 2013 16:05 UTC

TENDINȚE ACTUALE ALE STRUCTURII ȘI DINAMICII PRELEVĂRILOR FISCALE ALE ROMÂNIEI

Nicolae Răzvan ARGEȘANU

„Alexandru Ioan Cuza” University of Iași

***Abstract:** In principle, the structure and dynamics analysis of tax levies enables us identification those elements considered defining of fiscal policy, in its restrictive sense, defined through the ensemble of choices and decisions that concern only the procuring of financial resources at the disposal to public authorities. In this context, we try, through this article, to highlight, by reporting, in mainly, to current trends of the structure and dynamics of the actual receipts realized on account of taxes and mandatory contributions, what are the main landmarks of the procuring policy of Romania's fiscal resources.*

Keywords: politică fiscală, prelevări fiscale, grad de fiscalitate general, povara fiscală
JEL Codes: H22, H23

Noțiunea de politică fiscală cunoaște, în general, două accepțiuni [1], și anume: una **mai largă**, definită prin ansamblul opțiunilor și deciziilor autorităților publice cu privire la procurarea și utilizarea resurselor cu caracter fiscal, pentru satisfacerea nevoilor de utilități publice, și una **restrictivă**, pe care o vom aborda și noi în cele ce urmează, incluzând doar opțiuni și decizii privind procurarea de resurse la fondurile bănești publice sub forme ale prelevărilor fiscale.

Elementele definitorii ale politicii fiscale [2] sunt:

- ponderea elementelor fiscale în cadrul resurselor financiare publice;
- gradul de fiscalitate general, determinat în raport cu produsul intern brut;
- structura impozitării pe venit și avere, respectiv pe consum și operațiuni comerciale internaționale;
- repartizarea poverii fiscale între persoanele fizice și cele juridice;
- este o politică fiscală echitabilă, preocupată de redistribuirea veniturilor către cei cu venituri mici și medii?
- impozitele sunt doar canale colectoare sau influențează viața economică și redistribuirea veniturilor între membrii societății?
- este o politică fiscală de continuitate, sau una novatoare?
- este o politică regională sau una originală?
- obiectivele pe termen mediu și lung vor fi obținute prin măsuri graduale sau prin terapie de șoc, prin măsuri imediate?

Pe baza tendințelor actuale ale structurii și dinamicii prelevărilor fiscale încercăm să punctăm câteva dintre aceste elemente definitorii pentru politica fiscală a României.

Pentru început, pentru a putea reda o imagine completă, dacă am putea să-i spunem astfel, asupra modului de repartizare a sarcinii fiscale în România, sunt prezentate în tabelele 1, 2 și 3 ponderile principalelor categorii de venituri fiscale în

totalul veniturilor bugetului general consolidat, totalul veniturilor fiscale, respectiv în P.I.B., în perioada 2005-2010.

Tabel nr. 1: Structura principalelor categorii de venituri fiscale ale României: ponderile acestora în totalul veniturilor bugetului general consolidat, în perioada 2005-2010

ANUL	VENITURI FISCALE	IMPOZITE DIRECTE	Impozit pe profit	Impozit pe salarii/venit	CONTRIBUȚII DE ASIGURĂRI SOCIALE	IMPOZITE INDIRECTE	Taxa pe valoarea adăugată	ICM și accize	Taxe vamale
2005	93.80%	19.00%	7.80%	8.10%	32.10%	42.70%	27.00%	10.90%	2.40%
2006	90.46%	20.24%	7.42%	9.13%	30.83%	39.39%	25.95%	9.90%	2.43%
2007	90.64%	23.02%	8.31%	11.31%	30.56%	37.06%	24.58%	9.84%	0.67%
2008	86.62%	22.06%	7.93%	11.17%	29.44%	35.12%	24.85%	8.27%	0.58%
2009	86.96%	22.48%	7.59%	11.84%	30.56%	33.91%	21.91%	9.95%	0.42%
2010	82.30%	19.41%	6.00%	10.65%	27.10%	35.78%	23.28%	10.31%	0.34%
2011*	84.67%	20.11%	6.45%	11.40%	26.77%	37.79%	27.95%	7.95%	0.29%

* luna ianuarie 2011

Sursa: Prelucrări proprii pe baza datelor preluate de pe site-ul Ministerului Finanțelor Publice – <http://www.mfinante.ro/execbug.html?pagina=buletin>.

Tabel nr. 2: Structura principalelor categorii de venituri fiscale ale României, în procente față de total veniturii fiscale, în perioada 2005-2010

ANUL	VENITURI FISCALE	IMPOZITE DIRECTE	Impozit pe profit	Impozit pe salarii/venit	CONTRIBUȚII DE ASIGURĂRI SOCIALE	IMPOZITE INDIRECTE	Taxa pe valoarea adăugată	ICM și accize	Taxe vamale
2005	100.00%	20.20%	8.30%	8.60%	34.20%	45.60%	28.80%	11.60%	2.60%
2006	100.00%	22.37%	8.20%	10.09%	34.08%	43.55%	28.69%	10.94%	2.68%
2007	100.00%	25.40%	9.16%	12.48%	33.72%	40.88%	27.12%	10.86%	0.74%
2008	100.00%	25.47%	9.16%	12.89%	33.99%	40.54%	28.69%	9.55%	0.68%
2009	100.00%	25.85%	8.73%	13.62%	35.15%	39.00%	25.20%	11.44%	0.48%
2010	100.00%	23.59%	7.29%	12.94%	32.93%	43.48%	28.28%	12.52%	0.41%
2011*	100.00%	23.75%	7.62%	13.47%	31.62%	44.63%	33.01%	9.38%	0.34%

* luna ianuarie 2011

Sursa: Prelucrări proprii pe baza datelor preluate de pe site-ul Ministerului Finanțelor Publice – <http://www.mfinante.ro/execbug.html?pagina=buletin>.

Tabel nr. 3: Structura principalelor categorii de venituri fiscale ale României: ponderile acestora în P.I.B., în perioada 2005 – 2010

ANUL	IMPOZITE DIRECTE	Impozit pe profit	Impozit pe salarii/venit	CONTRIBUȚII DE ASIGURĂRI SOCIALE	IMPOZITE INDIRECTE	Taxa pe valoarea adăugată	ICM și accize	Taxe vamale
2005	5.50%	2.30%	2.30%	9.30%	12.50%	7.80%	3.20%	0.70%
2006	6.50%	2.40%	2.90%	9.80%	12.50%	8.30%	3.20%	0.80%
2007	7.50%	2.70%	3.70%	9.90%	12.10%	8.00%	3.20%	0.50%
2008	7.10%	2.60%	3.70%	9.70%	11.70%	8.00%	2.60%	0.20%
2009	6.90%	2.40%	3.70%	9.50%	10.50%	6.80%	3.10%	0.10%
2010	6.40%	2.00%	3.50%	8.90%	11.80%	7.70%	3.40%	0.10%

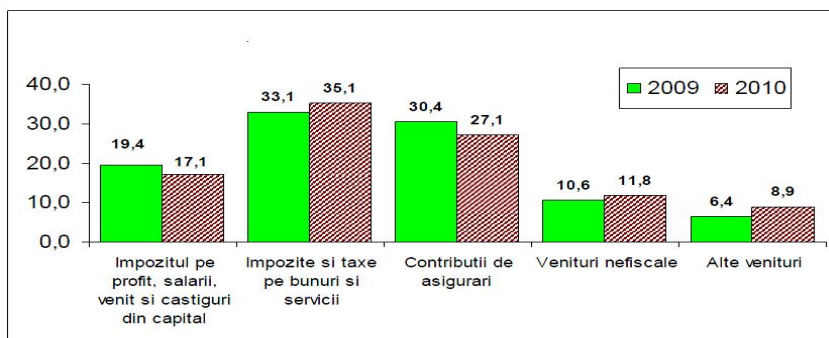
Sursa: Prelucrări proprii pe baza datelor preluate de pe site-ul Ministerului Finanțelor Publice – <http://www.mfinante.ro/execbug.html?pagina=buletin>.

Din datele prezentate mai sus se poate observa că **veniturile fiscale**, în perioada analizată, deși prezintă o tendință de scădere în totalul veniturilor bugetare, cu excepția lunii ianuarie a anului 2011 când se înregistrează o creștere cu aproximativ 2 puncte procentuale față de anul 2010, constituie în continuare principala sursă de finanțare a cheltuielilor publice din țara noastră, reprezentând, în medie, peste 88% din totalul resurselor financiare publice în perioada 2005-2010.

Gradul de fiscalitate general realizat, afectat de nivelul arieratelor, evaziunii fiscale și corupției, determinat ca valoare medie și ca pondere în P.I.B., a fost de 28% în perioada 2005-2010, ceea ce încadrează România în grupul statelor care colectează mai puțin de 30% din P.I.B. sub forma veniturilor fiscale, alături de Slovacia, Lituania și Letonia. De remarcat este că și în aceste țări, ca și în România se aplică o cotă unică de impozitare a veniturilor.

În perioada 2005-2009 **evoluția raportului dintre impozitele directe și cele indirecte**, incluzând în categoria impozitelor directe și contribuțiile de asigurări sociale, ne indică o ușoară creștere a impozitelor directe (de la o structură 54:46, în anul 2005, la o structură 61:39, în anul 2009) datorată, în principal, reducerii drastice a veniturilor fiscale atrase pe seama taxelor vamale, ca urmare a adoptării tarifului vamal și codului vamal comunitar., dar și a scăderii consumului final, în special în anul 2009, mai exact cu 8,2% [3], și, implicit, a încasărilor din T.V.A., scădere ce s-a dorit a fi compensată printr-o majorare a contribuțiilor sociale și a accizelor la tutun și alcool.

Evoluțiile economice ca și ajustările fiscale adoptate începând cu a doua jumătate a anului 2010 au determinat modificări în structura veniturilor bugetare prin creșterea ponderii încasărilor din impozite pe bunuri și servicii, concomitent cu o scădere a impozitelor directe.

Figură 1: Structura veniturilor bugetare (%) în perioada 2009 - 2010

Având în vedere prevederile *Strategiei fiscal-bugetare pe perioada 2011-2013*, elaborată de Ministerul Finanțelor Publice, tendința actuală este una de menținere, dacă am putea să-i spunem astfel, a raportului dintre impozitele directe și cele indirecte, în jurul valorii de 1,24, atât cât a fost înregistrat în luna ianuarie a anului 2011. Prin comparație cu media U.E. a cărei valori medii este de aproximativ 1,68 [4], acest indicator ne indică un nivel mai ridicat al impozitării indirecte în țara noastră.

Cu privire la **repartizarea poverii fiscale între persoanele fizice și cele juridice** trebuie menționate următoarele:

- impozitul pe venitul acestor persoane este de 16%, ceea ce reprezintă un punct de pornire echitabil;
- persoanele juridice beneficiază de deducerea fiscalității indirecte (T.V.A., accize, taxe vamale); acestea sunt recuperate de agenții economici de la consumatorii finali, care sunt persoane fizice, prin prețul de vânzare;
- deși contribuțiile sociale obligatorii sunt mai mari în seama angajatorului să nu uităm că, de multe ori, angajatul negociază salariul net cu angajatorul, deci în realitate acesta din urmă suportă toate contribuțiile sociale;
- impozitele pe clădiri, terenuri și autovehicule sunt puțin mai mari pentru persoanele juridice decât pentru cele fizice.

În vederea susținerii aprecierii potrivit căreia povara fiscală este mai apăsătoare pentru persoanele fizice, care suportă atât impozitele indirecte, cât și o parte din cele directe, vom prezenta în tabelul de mai jos modul în care au fost repartizate veniturile fiscale între persoane fizice și juridice pentru țara noastră în perioada 2005-2010.

Tabel nr. 4: Raportul impozitelor plătite de persoanele fizice și de cele juridice, în perioada 2005-2010, în România (% în P.I.B.)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Impozitele indirecte	12.50	12.50	12.10	11.70	10.50	11.80
Impozitul pe veniturile persoanelor fizice	2.50	3.00	4.20	4.20	3.80	3.60
Contribuțiile sociale obligatorii ale persoanelor fizice	3.08	3.52	3.48	3.33	3.40	3.10
Total persoane fizice	18.08	19.02	19.78	19.23	17.70	18.50
Impozite directe plătite de către persoanele juridice	3.00	3.50	3.60	3.10	3.00	2.80
Contribuțiile sociale obligatorii ale persoanelor juridice	6.22	6.28	6.22	6.17	6.10	5.80
Total persoane juridice	9.22	9.78	9.82	9.27	9.10	8.60
Raport persoane fizice/persoane juridice	1.96	1.94	2.01	2.07	1.95	2.15

Sursa: Prelucrări proprii pe baza datelor preluate de pe site-ul Ministerului Finanțelor Publice – <http://www.mfinante.ro/execbug.html?pagina=buletin>.

Dacă realizăm media acestui raport între fiscalitatea suportată de către persoanele fizice și cea suportată de către persoanele juridice în perioada 2005-2010, obținem o valoare de 2.02. Valoarea maximă a acestui indicator a fost înregistrată în anul 2010, de 2.15, pe care o putem considera drept o consecință directă a creșterii cotei de impozitare a taxei pe valoarea adăugată, de la 19% la 24% începând cu semestrul al doilea, dar însă nu trebuie omis și faptul că în acest an încasările din impozitul pe profit au atins cel mai mic nivel din perioada analizată. În principiu, tendința este ca persoanele fizice să suporte tot mai mult din presiunea fiscală totală, în mod constant peste valoarea de 2, ceea ce înseamnă un minim 2/3 din totalul fiscalității din țara noastră.

Și în cazul în care am considera că toate contribuțiile sociale sunt suportate de către persoanele juridice, rezultatul acestui raport ne-ar indica în continuare o

presiune fiscală mai mare suportată de persoanele fizice. Spre exemplu, pentru anul 2010 valoarea acestui indicator ar fi de 1,32.

Având în vedere faptul că în țara noastră majoritatea covârșitoare a impozitelor este așezată proporțional (impozitul pe profit, pe veniturile microîntreprinderilor, pe veniturile persoanelor fizice, TV.A., marea majoritate a accizelor și taxelor vamale), neexistând, de altfel, impunerea progresivă, putem aprecia că **sistemul fiscal românesc** este inechitabil, sau, ca să fim corecți pe deplin, **este echitabil pe orizontală**, dar nu și pe verticală, ceea ce înseamnă că este bine pentru cei cu venituri peste medie sau care dețin o afacere profitabilă, și rău pentru cei care trăiesc doar din salariu, iar acesta are nivelul minim pe economie sau sub medie [4].

În condițiile în care, după cum s-a putut constata în cele de mai sus, 2/3 din totalul fiscalității din țara noastră este suportată de persoanele fizice iar echitatea fiscală a fost înlăturată prin introducerea cotei unice de impozitare a veniturilor, ne întrebăm dacă politica de relaxare fiscală promovată de România a fost una bine fundamentată, ce a ținut seama de condițiile concrete ale vieții economice și sociale, de exigențele prezentului și de imperativele viitorului, știut fiind faptul că o asemenea politică este aplicabilă, îndeosebi, în țările dezvoltate [4] și nu acolo unde încă există pericolul [...] *reducerii rapide a nivelului de trai al populației [...] până la un punct care va însemna foamă pentru unii*, așa cum a fost el descris încă din anul 1919 de către marele economist J. M. Keynes cu privire la populația țărilor europene. Din acest unghi de abordare, considerăm că o asemenea relaxare fiscală de încurajare a performanței și productivității, așa cum a fost ea promovată, ar fi fost indicată pentru România doar după ce salariul minim pe economie ar fi asigurat acoperirea cheltuielilor minime de consum.

Într-o accepțiune sintetizatoare, prin raportare la evoluția structurii și dinamicii încasărilor efectiv realizate pe seama impozitelor, taxelor și contribuțiilor obligatorii în perioada 2005-2010, putem aprecia că măsurile de politică de procurare a resurselor fiscale introduse prin terapie șoc, am putea spune, din ultima perioadă, au vizat în cea mai mare proporție alimentarea bugetului național consolidat, neexistând obiective clare pe termen mediu și lung, ci mai degrabă răspunzând unor necesități cel mult pe termen scurt. În acest context, schimbările legislative pot fi considerate ca instabilitate legislativă, și nu ca o reformă clară, ce urmărește anumite obiective.

Mulțumiri

Cercetările au fost finanțate din Fondul Social European de către Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 [proiect POSDRU/CPP 107/DMI 1.5/S/78342].

BIBLIOGRAFIE

- [1] **Gh. Filip:** *Politica financiar-monetară și rolul său în dezvoltarea societății*, publicat în volumul „Politici financiar-monetare și implicațiile lor asupra dezvoltării societății”, pp. 9-15, Ed. Performantica, Iași, 2006.
- [2] **I. Văcărel:** *Politici economice și financiare de ieri și de azi*, Editura Economică, București, 1996.
- [3] **Ministerul Finanțelor Publice:** *Strategia fiscal-bugetară pe perioada 2011-2013*.
- [4] **I. V. Brașoveanu:** *Analize ale politicii fiscale în România și în statele membre ale UE*, Edit. ASE, București, 2009.